

تصحیح مقاله نامهای شهریاران

آقای مدیر محترم بسبب پاک‌نویس نشدن مقاله (نامهای شهریاران و دلیران) برخی اغلاط مطبعه‌ای در سلسله آن مقاله رویداده که غالب آنها را بذوق خوانندگان واگذار میکند و یکی دو فقره از آنها را لازمست تصحیح نمود.

۱- شماره سوم صفحه ۲۲۷ سطر ۹: غریب نیست که بقول برخی این بودا تا جزیره العرب ... (غلط) و: ... دین بودا (صحیح است).

۲- همان صفحه سطر ۱۷: سکه‌ای از پادشاهان ساسانی ... الخ حاشیه باید داشته باشد که افتاده و این است: (۱) صورت سکه زبور را نویسنده نزد استادی پرفسور هر تسفلد آلمانی دیده است.

۳- همان صفحه سطر ۲۶ (زنبیل) غلط و (رتبیل) بتقدیم راء بر تاء قرشت صحیح است، توضیح آنکه این نام در تمام کتبی که چاپ شده از عربی و فارسی و در ضبط اروپائینی که آن کتب را تصحیح کرده‌اند بتقدیم راء بر تاء قرشت است، جز در کتب خطی قدیم که باختلاف (زنبیل) و (رتبیل) با زا و نون یا با راء و تاء دیده میشود - جز در نسخه خطی خیالی قدیمی ترجمه طبری (بی تاریخ متعاقب این جانب که که بامر وزارت معارف تصحیح شده و در آن وزارتخانه موجود است) همه جا بالصراحه (زنبیل) با زاء و نون و دو جا زنبیل و دو جا زنده پیل ضبط شده است، و چون این نسخه که بخط نسخ و ثاب ممزوج است، بالنسبه درست نقطه گذاری شده. و تصور میشود در حدود قرون ۶-۷ هجری نوشته شده باشد،^۱ با نسخ متأخر^۲ طبری که از قرن (۸)

تا کنون استساخته شده است تفاوت‌های آشکار و عمده‌ای دارد، می‌توانیم ضبط این لغت را مورد اعتماد قرار دهیم، و باید این اعتماد آنست که رتیبیل بتقدیم راء بر تاء معنی ندارد و بلغات آریائی شبیه نیست، ولی زنییل بتقدیم زاء معجمه بر نون، خاصه ترادف آن با زنییل و زنده‌ییل در همان نسخه ما را از اشکال لغوی فوق بیرون می‌آورد و می‌فهمیم که اصل این لغت که از القاب ملوک محلی زابل و کابل است از معنی وصفی (زنده‌ییل) یعنی فیل ژنده که بقول صاحبان فرهنگ بمعنی بزرگ و مهیب باشد برداشته شده است، چنانکه فردوسی در مدح محمود گوید:

بتن زنده‌ییل و بجان جبرئیل

بدل ابر بهمن بکف رود نیل

۴ - شماره پنجم صفحه ۳۴۵ سطر ۱۶ و قفله هلال بایستی زاویه

دار باشد.

۵ - همان سطر: بعد از هلال اول عبارت (کی انه) معلوم نیست در

مسوده اینجانب چه بوده، چه در اصل متن بهلوی (هنه کو) است چنانکه در ترجمه آن سطر ۲۰ (آن که) نوشته شده است.

۶ - سطر ۱۹ در آخر جمله آن (و شتاسب شد) غلط و (و شتاسب

شه - گشتاسب شه) بمعنی گشتاسب شاه، صحیح است.

۷ - « ص ۳۴۶ س ۲۹ متن بهلوی، در کلامه (مرد مردی)

اشتباهی از طرف نویسنده رویداده و صحیح آن (پو براه موگ مرتی) است. یعنی (به شهرت مغ مردی) و مغ مردی یعنی دارا بودن آداب و آئین مغان و باصطلاح امروز (روحانیت) و حاصل آنکه: اسکندر رومی ملعون پس از آنکه بایران آمد هر کس که بروحانیت و دانستن آئین مغان مشهور بود گرفته و کشت! ...